

REGERINGEN

Regeringsbeslut

I:6

2014-03-20

U2014/2220/GV

Utbildningsdepartementet

Statens skolverk
Universitets- och högskolerådet

Uppdrag om översyn av föreskrifter om relevanta yrkeskunskaper

Regeringens beslut

Universitets- och högskolerådet och Statens skolverk ska genomföra en översyn av de föreskrifter som berör vad som är kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper när det gäller tillträde till utbildning som leder till yrkeslärarexamen samt behörighet att undervisa i yrkesämnen i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. I detta ingår att

- Universitets- och högskolerådet ska se över myndighetens föreskrifter (UHRFS 2013:4) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen, och att
- Skolverket ska se över myndighetens föreskrifter (SKOLFS 2012:4) om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne.

Myndigheternas översyn enligt ovan ska genomföras i samverkan och leda till att de yrkeskunskaper som krävs enligt föreskrifterna överensstämmer när det gäller krav för tillträde till utbildning som leder till yrkeslärarexamen respektive behörighet att undervisa i ett visst yrkesämne i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan.

Vidare ska myndigheterna beakta och redovisa de konsekvenser som ändrade föreskrifter kan få för lärare som redan ansökt om eller meddelats behörighet att undervisa i ett yrkesämne eller personer som har ansökt till, påbörjat eller genomgått en utbildning som leder till yrkeslärarexamen.

Myndigheterna ska i samband med uppdragets genomförande inhämta synpunkter från Malmö högskola, andra berörda myndigheter och organisationer samt relevanta branschföreträdare. Uppdraget ska genomföras inom myndigheternas befintliga ekonomiska ramar.

Universitets- och högskolerådet och Skolverket ska fortlöpande hålla Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) informerat om genomförandet av uppdraget. Uppdraget ska redovisas gemensamt av myndigheterna till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast 1 september 2014.

Ärendet

Regeringen har i förordningen (2010:2021) om tillträde till utbildning som leder till yrkeslärarexamen reglerat de särskilda behörighetskrav som gäller för tillträde till yrkeslärarutbildning. Enligt förordningen krävs, utöver grundläggande behörighet, kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper förvärvade genom yrkeserfarenhet, högskoleutbildning eller annan eftergymnasial utbildning. I förordningen bemyndigas Universitets- och högskolerådet att meddela närmare föreskrifter om vad som är kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper. Av 6 kap. 10 a § högskoleförordningen (1993:100) framgår det vidare att till ett examenbevis som avser yrkeslärarexamen ska fogas en bilaga som anger vilka kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper som låg till grund för att den studerande antogs till yrkeslärarutbildning.

Universitets- och högskolerådet har med stöd av ovan nämnda bemyndigande beslutat Universitets- och högskolerådets föreskrifter (UHRFS 2013:4) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen.

Utgångspunkten för de nu gällande föreskrifterna är det regeringsuppdrag som gavs till Högskoleverket (numera Universitets- och högskolerådet) om att utarbeta förslag till särskilda behörighetskrav i fråga om yrkeskunskaper för respektive undervisningsämne för tillträde till utbildning som leder till yrkeslärarexamen (U2010/2877/UH). I nämnda uppdrag angav regeringen vidare att utgångspunkten för arbetet med förslagen bör vara de krav som redovisas i propositionen Bäst i klassen – en ny lärarutbildning (prop. 2009/10:89) och som bör ställas i fråga om de yrkeskunskaper som bör gälla i respektive undervisningsämne för tillträde till yrkeslärarutbildningen. Enligt uppdraget skulle samråd ske med bland annat Skolverket.

I förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare (behörighetsförordningen) anges att en lärare som är behörig att undervisa i yrkesämnena i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan bara är behörig att undervisa i det eller de yrkesämnena för vilka lärarens yrkeskunskaper är relevanta. I behörighetsförordningen bemyndigas Skolverket att meddela föreskrifter om vilka yrkeskunskaper som krävs för att de ska vara relevanta för ett yrkesämne. Skolverket har med stöd av bemyndigandet beslutat Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:4) om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne. De yrkesämnena som förekommer i gymnasieskolan har tagits fram och beslutats av Skolverket med utgångspunkt i det regeringsuppdrag som

myndigheten fick år 2009 om att fastställa ämnesplaner för samtliga ämnen som får förekomma i gymnasieskolan (U2009/2114/G). Vid uppdragets genomförande skulle Skolverket bland annat samråda med Högskolverket. De yrkesämnena som förekommer i gymnasiesärskolan har tagits fram och beslutats av Skolverket i enlighet med det regeringsuppdrag som gavs 2011 om att förbereda föreskrifter om ämnesplaner för samtliga ämnen som får förekomma i gymnasiesärskolan (U2011/7077/GV).

I såväl Skolverkets som Universitets- och högskolerådets regleringsbrev har sedan 2013 ingått att respektive myndighet ska redovisa hur den har samverkat med den andra myndigheten när det gäller legitimation och behörighet för lärare.

Skolverket inkom i maj 2012 med en hemställan till regeringen om att ändra vissa bestämmelser i behörighetsförordningen i syfte att göra det möjligt för en lärare att i vissa fall bli behörig i en enstaka kurs i ett yrkesämne (U2012/2986/GV). Regeringen avslog i december 2012 Skolverkets hemställan med motiveringen att ett ämne inte bör vara bredare än att en och samma lärare kan undervisa i ämnet i sin helhet.

Vidare har Malmö högskola i sin återrapportering av erfarenheter med anledning av högskolans uppdrag om att samordna bedömningen av yrkeskunskaper vid antagning till yrkeslärarutbildning påpekat de negativa konsekvenser som uppstår på grund av att Universitets- och högskolerådets och Skolverkets föreskrifter inte harmonierar (U2011/6861/UH). Skillnaderna kan exempelvis innebära att en nyexaminerad lärare som ansetts uppfylla kraven i Universitets- och högskolerådets föreskrifter för att bli antagen till utbildning i ett yrkesämne av Skolverket kan bedömas sakna behörighet att undervisa i samma ämne.

Skälen för regeringens beslut

Det får inte finnas något tvivel om att samma krav på yrkeskunskaper gäller för ett visst undervisningsämne såväl i samband med tillträde till yrkeslärarutbildningen som vid bedömningen av behörighet att undervisa i ämnet. En lärare som antagits till en yrkeslärarutbildning efter att ha bedömts uppfylla de fastställda kraven på kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper i ett ämne och som erhållit en yrkeslärarexamen ska anses behörig i detta ämne utan ytterligare prövning av yrkeskunskaperna. I dag saknas en sådan överensstämmelse när det gäller ett antal ämnen eftersom Skolverkets och Universitets- och högskolerådets föreskrifter skiljer sig åt. Det är orimligt att föreskrifterna inte harmonierar fullt ut med tanke på de konsekvenser en bristande överensstämmelse kan få, både för studenter som antagits till och genomgår en yrkeslärarutbildning och för de i dag obehöriga yrkeslärare i gymnasieskolan som vill bli behöriga.

Det råder i dag brist på yrkeslärare i Sverige och prognoser indikerar att bristen kommer att bestå. Utöver konsekvenserna för enskilda kan den osäkerhet som nu råder när det gäller möjligheten att bli behörig som yrkeslärare avskräcka sökande till yrkeslärarutbildningen, vilket i sin tur kan bidra till att ett redan bekymmersamt rekryteringsläge förvärras.

Det är med hänsyn till ovan beskrivna konsekvenser angeläget att Universitets- och högskolerådet och Skolverket inom ramen för befintliga bemyndiganden på området ges i uppdrag att i samverkan se över de aktuella föreskrifterna så att de överensstämmer. Arbetet bör inledas snarast och genomföras skyndsamt.

På regeringens vägnar

Maria Arnholtz

Torun Rudin

Kopia till

Myndigheten för yrkeshögskolan
Universitetskanslersämbetet
Göteborgs universitet
Stockholms universitet
Umeå universitet
Linköpings universitet
Karlstads universitet
Linnéuniversitetet
Högskolan Dalarna
Högskolan i Gävle
Högskolan Kristianstad
Högskolan i Skövde
Högskolan Väst
Malmö högskola